

Mihai C.V. CORNACI

**BOTOȘANI – MONUMENTUL EROILOR DIN
PRIMUL RĂZBOI MONDIAL
„COMPANIA DE MITRALIERE MAIOR IGNAT ÎN ATAC”**

Cuvinte - cheie: *Botoșani, monument de for public, Războiul de Întregire Națională a României, eroi botoșăneni, căpitan Grigore Ignat, 1917, 1929, Piața 1 Decembrie 1918, Horia Miculescu.*

Botoșaniul, orașul care mai multe secole de-a rândul și-a păstrat structura de târg medieval, a început către sfârșitul secolului al XIX-lea, schițe de sistematizare după modul centrelor urbane moderne, încât spre finele anului 1880, este trasat actualul bulevard „Mihai Eminescu”, care alături de Calea Națională, vor deveni principalele căi rutiere ale urbei.

Pe vechea și pe o parte din actuala rețea stradală au fost ridicate de-a lungul timpului, diverse obiective de artă monumentală predominând cele religioase și civile, vestigii locale de inestimabilă valoare ce conferă personalitate orașului. În urma procesului de sistematizare, care s-a derulat foarte lent, nu s-a avut în vedere spații pentru piețe sau scuaruri unde să poată fi amplasate, atunci când va fi nevoie, monumente, statui sau busturi propuse de ediliile orașului sau locuitorii urbei.

Singurul spațiu disponibil pentru astfel de amplasament, a fost piața Carol (poz. 1) – azi Piața 1 decembrie 1918.

Poz. 1 - C.P.I. 1921. Piața „Carol”
(după demolarea barăcilor)

La câțiva ani de la sfârșitul Primului Război Mondial a fost amplasat cel mai important monument de for public al Botoșaniului, Compania de mitraliere condusă de maiorul Grigore Ignat, un grup statuar dedicat combatanților care au murit eroic în lupta cu armata germană în vara anului 1917.

Astfel Botoșaniul avea al doilea monument de for public, după bustul poetului Mihai Eminescu, operă a sculptorului Ion Georgescu, amplasat în anul 1890, în fața Școlii de băieți nr. 1 Marchian.

Demersurile pentru ridicarea monumentului ce urma să omagieze jertfa căpitanului Grigore Ignat (maior post-mortem) și a celorlalți botoșăneni în Primul Război Mondial au debutat în luna ianuarie 1925¹, prin constituirea unui Comitet de inițiativă, avându-l ca președinte pe fruntașul liberal Ramiro Savinescu, fost primar al orașului.

În paginile sale, presa locală² lansa un apel către botoșăneni, chemați să contribuie la strângerea fondurilor necesare pentru ridicarea proiectatului monument.

Se sublinia că trebuie “... să nu uităm însă că moștenirea ce o stăpânim astăzi este plătită cu jertfă supremă a sute de mii de suflete ale părinților, fraților, prietenilor noștri, morți prin spitale sau câmpul de luptă, unii îngropați, poate mai cu grijă, cei mai mulți lăsându-și trupurile străpuse de gloanțe sub o mână de țărână aruncată în grabă”, sugerând datoria urmașilor de a răsplăti sacrificiul prin construirea unui monument care să le eternizeze memoria.

Ecoul apelului s-a bucurat și de sprijinul Comitetului Comunal, care încă din ședința din 13 mai 1927, propunea să doneze suma de 100.000 lei pentru efectuarea lucrărilor la Monumentul Eroilor³.

Suma s-a regăsit în bugetele administrației comunale botoșănene pentru anii financiari 1928 și 1929, când au fost alocate câte 50.000 lei⁴.

Apelul a avut un ecou deosebit atât în oraș, cât și în județ, prin faptul că numeroși locuitori, între care unii cu directe motivații au contribuit la strângerea sumei necesare realizării doritului monument.

În acest sens, cât și pentru a rămâne moștenire a bunelor fapte este de presupus⁵ că tot din inițiativa Consiliului Comunal s-a aprobat o hotărâre prin care s-a editat un medalion⁶ tip jeton (poz. 2) care se oferea contribuabililor în semn de prețuire și amintire, pentru suma donată (20 lei).

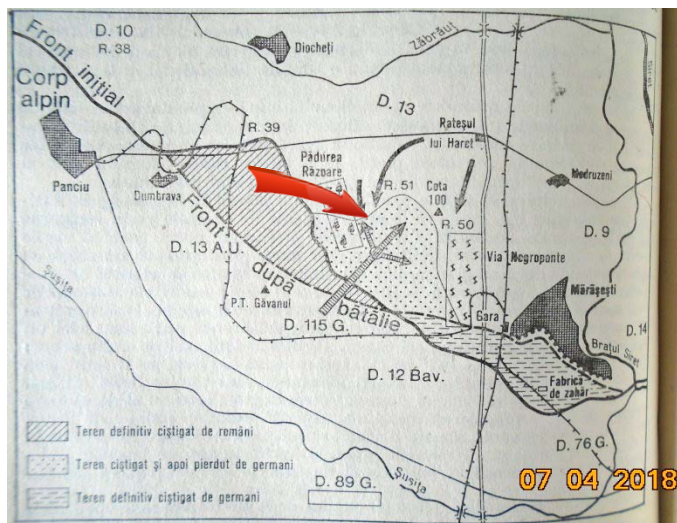
Poz. 2

Medalionul este realizat din alamă, având diametrul de 25 mm grosimea de 1,5 mm, și o greutate de 5,22 gr. Pe avers în cerc perlat ($r=7$ mm) este trecut, pe două rânduri, nominalul contribuției: 20/LEI. Circular, la exergă este dispusă legenda: “EROILOR DIN JUDEȚUL BOTOȘANI”.

Central, pe revers, este redată macheta monumentului văzut din față (în amplasament din sud-est). Execuție în excizie. Din batere, medalionul este prevăzut cu ureche de prindere, anticipând disponibilitatea posesorilor de a fi purtat la piept, asociat cu panglica tricolor.

Prin decizia Comitetului de inițiativă, realizarea monumentului a fost acordată sculptorului botoșănean de origine, Horia Miclescu, căruia i s-a dat disponibilitatea de a alege în redare, cea mai sugestivă imagine generată de eroismul românesc în războiul pentru întregire națională.

Artistul a selectat pentru redare episodul de la Răzoare (poz. 3) – Vrancea din ziua de 6/19 august 1917, relevant pentru eroismul și spiritual de sacrificiu al combatanților români, din primul Război Mondial, ai cărui eroi au fost căpitanul Grigore Ignat și camarazii săi din Compania de mitraliere al cărei comandant era.

Poz. 3 - Bătălia de la Răzoare: schița zonei de conflict
(C-tin Kirițescu, *op. cit.*, p. 126.)

Din comisia pentru examinarea machetei realizate de artist au făcut parte prof. Tiberiu Crudu și av. Eugen Neculau, desemnați de Comitetul de inițiativă, arh. Paul Smărăndescu de la Școala superioară de Arhitectură din București și sculptorul C. D. Mirea, de la Școala de Belle Arte a capitalei. De evidențiat este faptul că macheta monumentului a fost expusă și în foaierea Teatrului “Mihai Eminescu”, dându-se astfel posibilitatea locuitorilor orașului să-și exprime opiniile cu privire la aceasta.

Opera sculptorului Horia Miclescu (poz. 4) ce a fost amplasată pe soclu, este un grup statuar din bronz, înfățișând trei combatanți ai armatei române: unul

căzut la pământ secerat de gloanțele inamice, lângă el, în aceeași stare, căpitanul Grigore Ignat cu mitraliera în mână, iar la spatele acestora, un al treilea combatant în picioare cu pistolul îndreptat spre liniile dușmane.

Socul este flancat simetric de două făclii, iar pe fiecare dintre cele patru colțuri au fost dispuse tot atâtea plăci din bronz⁷, cu formă de scut heraldic, ornamentate, care aveau gravate numele provinciilor istorice românești reunite cu Țara în anul 1918: Basarabia, Bucovina, Ardeal și Banat. Pe axa est-vest (după amplasament) pe soclu, sunt montate în partea superioară, două rame metalice (aprox. 40 x 50 cm) care au redat stema județului – COASA – (la est) și stema Moldovei CAPUL DE BOUR (la vest) având între coarne o stea cu 5 colțuri.

Odată cu reabilitarea centrului vechi al orașului, între anii 2008-2011, postamentul monumentului a fost inclus într-o terasă din beton armat care să asigure un plan orizontal (pe axa Est-Vest), față de axa verticală a ansamblului soclu-grup statuar.

Prima treaptă a terasei are cotele de 19,5x15 m., înălțimea: 58 cm. la Est. A doua treaptă a terasei are cotele 8,7x6,3 m., cu înălțimea de 57 cm. (la Est). Terasa inițială a soclului realizată în două trepte, cu înălțimile de 12 și respectiv 20 cm., are cotele de 5,5x4,7 m. Baza soclului are dimensiunile: 3,7x2,7x0,5 m. Soclul cu latura de 2,2 m. are înălțimea de 3 m., în care, la 90 cm. se delimitează prima treaptă. La doi metri înălțime de la baza soclului, un brâu metalic ornamentat, cu lățimea de 45 cm., susține cele patru scuturi metalice mai sus prezentate. Înălțimea totală a monumentului (soclu + grup statuar) este de 6 m.

Monumentul denumit “**COMPANIA DE MITRALIERE MAIOR IGNAT ÎN ATAC**” a fost dezvelit în vara anului 1929 – în prezența autorităților locale și a unui numeros și entuziast public, încununând actul botoșănenilor ca o expresie a supremei recunoștințe adusă eroilor. La aproape nouă decenii de la dezvelire, grupul statuar din Piața 1 decembrie 1918, este printre cele mai admirate monumente ale orașului, reconfirmându-I un loc de prim rang printre momentele dedicate făuritorilor României Mari⁸; alături de *Arcul de Triumf* din București și *Crucea de pe Caraiman*.

(Poz. 4) C.P.I. 1930

CĂPITANUL GRIGORE IGNAT

Bârlădean de origine, născut la 2 august 1889, fiu al lui Enache Ignat, combatant la Plevna. În perioada de pregătire militară parcursă la Botoșani, urmează *Școala model pentru mitraliere* absolvită cu calificativul “foarte bine”⁹ după care devine instructor ((Poz. 5) .

“... Numeroase școli funcționau peste tot locul, pe la toate comandamentele... Pe lângă fiecare comandament de divizie, era un centru de instrucție divizionar, care avea o școală de cadre, școală de mitraliere...”¹⁰.

La data de 16 aprilie 1916, se căsătorește cu botoșăneanca Geta Enășescu, după ce Primăria îi eliberase un Certificat de bună purtare¹¹ obținând astfel calitatea de fiu adoptiv al Botoșanilor.

Ecoul morții sale eroice a fost scos în evidență de Înaltul ordin de zi nr. 41 din 6/19 august, care consemna: „Căpitanul Ignat Grigore, din Regimentul 51/52 Infanterie a fost găsit mort în tranșee, cu mitraliera în brațe, înconjurat de oamenii săi și mormane de cadavre inamice. A luptat ca un brav și tot astfel a murit. (...) Acest sfârșit ostășesc îi va cinsti pururi memoria și-l aduc la cunoștința ostașilor țării drept pildă de înălțător avânt patriotic și sublim sacrificiu al vieții, pentru întregirea neamului.”¹²

I s-a acordat post-mortem de către regele Ferdinand I Ordinul „Mihai Viteazul” clasa a III-a. La data de 13 decembrie 1917 este brevetat de suveranul României, act ce constituie cel mai puternic argument în desemnarea lui Grigore Ignat ca simbol al eroismului militarilor botoșăneni în marele război pentru întregire.

Eroului de la Răzoare, i-au fost dedicate versuri înălțătoare, cu mare impact asupra contemporanilor. Poemul publicistului Constantin Gh. Cucu, a fost publicat în anul 1925 în revista *Biblioteca Războiului de Întregire* editată la Botoșani în patru numere reunite în anul 1928, într-un singur volum.

În poezia intitulată *Apotheoză* dedicată eroului de la Răzoare, Constantin Gh. Cucu scrie:

„Tu ai luptat cu abnegare
Străpuns de zeci de baionete
Iar moarte ta la parapete
Opri năprasnica vâltoare.

Din lanțuri grele ne-ai scăpat,
Cu jertfa ta fără de nume,
Și ne-ai făcut stăpâni pe lume,
O, bravule Maior Ignat.”

(Poz. 5) C.P.I. 1916 - 1917

MONUMENTUL AZI

Vedere dinspre Vest

Vedere dinspre Est

Keywords: *Botoșani, public forum monument, Romanian National Completing War, heroes from Botoșani, captain Grigore Ignat, 1917, 1929, 1 December 1918 Square, Horia Miculescu.*

**BOTOȘANI – WORLD WAR I'S HEROES MONUMENT:
“MACHINE GUNS COMPANY MAJOR GRIGORE IGNAT IN
ATTACK”**

(Summary)

The author presents the history of a very known public forum monument from Botoșani, “*Machine Guns Company Major Grigore Ignat in Attack*”, sculptured by Horia Miculescu, inaugurated in 1929 by townhall and by citizens. Captain Grigore Ignat, major *post-mortem*, the son in law of Botoșani town, was a known hero of WW I, on the Romanian battle fields.

1. Gică G.D. Marițanu – „Botoșani. Restituiri cartofile 1899-1945”, Editura Gee, Botoșani, 2017, p.47;
2. „Semănătorul Botoșanilor”, 18 aprilie 1925, p.1;
3. A.N.R. – Serviciul Botoșani: Fond *Primăria Botoșani*, Ds. 2/1927, f. 30;
4. Ionel Bejenaru – „Botoșanii și Marea unire a Românilor din 1918”, Editura Agata, Botoșani, 2003, pp. 31-32;
5. Lipsă sursă suficiente de informare. Documentele Primăriei Botoșani între anii 1832-1959 nu au ajuns în fondul de conservare a D.J.A.N. - Botoșani;
6. Piese asemănătoare, cu nominalul de 10 și 20 lei au fost editate de Ministerul Apărării Naționale în scopul întregirii fondurilor pentru ridicarea Arcului de Triumf din București, inaugurat la 1 decembrie 1936;
7. În anul 1944, Armata Roșie “eliberatoare” a smuls cele două scuturi inscripționate cu Basarabia și Bucovina; Abia târziu, prin anii 1985, acestea au fost montate la locul lor de dr. Lazăr Baciucu, secretar cu probleme de propagandă a Comitetului județean al P.C.R. – Botoșani;
8. Gheorghe Median – “Acta Moldaviae Septentrionalis”, Editura Quadrat Botoșani 2013, pp. 168-172;
9. Ionel Bejenaru – op. cit. p. 30;
10. C-tin Kirițescu – Istoria războiului pentru întregirea României, Editura Științifică și Enciclopedică, București 1989, p. 18;
11. Gheorghe Median – op. cit. p. 170;
12. Ionel Bejenaru – op. cit. p. 31;
13. Gheorghe Median – op. cit., p. 172;